ΜΕΓΑΛΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

ΛΟΥΪΖΑ ΛΑΜΠΕ, Η ΤΡΥΦΕΡΗ ΠΟΙΗΤΡΙΑ ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

ΕΤΑΞΥ τῶν ὀνομαστοτέρων Γάλλων ποιητῶν τοῦ 16ου αἰῶνος ποὺ τραγούδησαν τὸν ἔρωτα, συγκαταλέγεται καὶ ἡ Λουΐζα Λαμπέ. Ἡ Γαλλὶς αὐτὴ ποιήτρια ἔγραψε πολὺ λίγα ποιήματα, τὰ ὁποῖα ὅμως εἶνε ἀπὸ τὰ τρυφερώτερα ἐρωτικὰ τραγούδια ποὺ ἐγράφηκαν ποτέ.

Ἡ Λουΐζα Λαμπὲ γεννήθηκε στὴ Λυὼν τὸ 1526. Ὁ πατέρας της πουλοῦσε σκοινιὰ καὶ ἦταν ἄνθρωπος ἀπλοϊκὸς καὶ πρακτικός, ἀφοσιωμένος στὴ δουλειά του. Ἤξερε πολὺ λίγα γράμματα, μὰ οὐδὲ δὲν τὸν στενοχωροῦσε καθόλου, γιατὶ εἶχε τὴν ἰδέα πὼς τὰ πολλὰ γράμματα βλάπτουν καὶ κάποτε καταστρέφουν τὸν ἄνθρωπο...

Ἡ κόρη των ἀντιθέτως, ἀπὸ πολὺ μικροῦλα ἔδειξε ἐξαιρετικὴ ἀγάπη στὸ διάβασμα καὶ ἐπειδὴ ὁ πατέρας της δὲν τὴν ἄφινε νὰ διαβάζῃ παρὰ μόνον τὰ βιβλία τοῦ σχολείου της, ἤρχαινε τακτικά, ὅταν δὲν εἶχε μαθήματα καὶ ὁ πατέρας της ἔλειπε στὴ δουλειά του, στὸ σπίτι μᾶς χηρᾶς θείας της, ἅπου ὑπῆρχε μιὰ παλιὰ βιβλιοθήκη, γεμάτη βιβλία. Ἐκεῖ ἡ Λουΐζα διάβασε, μὲ λαχτάρα ἀχόρταγη, ὅλους τοὺς παλιοὺς ποιητὰς καὶ ἱστοριογράφους.

Μαζὺ μὲ τὴν κλίσι γιὰ τὸ διάβασμα, ἡ Λουΐζα ἔδειχνε καὶ μιὰ ἐξαιρετικὴ ἀγάπη γιὰ τὸ στρατιωτικὸ ἐπάγγελμα. Ἡ κλίσις της αὐτὴ ἦταν περίεργη, ἀνεξήγητη, μὰ καὶ βαθύτατη. Ἀπὸ δώδεκα χρονῶν κορίτσι ἄρχισε νὰ ἀσκῆται στὸ σπαθί, στὸ τουφέκι... Πήγαινε καὶ παρακολουθοῦσε ὧρες ὁλόκληρες τοὺς ἱππότας καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς ποὺ ἐγυμνάζοντο στοὺς στρατῶνας καὶ κατόπιν, στὸ σπίτι της, ἔκανε μόνη της ὅσα γυμνάσια θυμόταν.

Ὅταν ἔγινε 16 χρονῶν, ἡ Λουΐζα Λαμπὲ εἶχε τόσο ἐξασκηθεῖ στὰ ὅπλα, ὥστε θὰ μποροῦσε νὰ λάβῃ μέρος, ὄχι ὡς ἁπλὸς στρατιώτης, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀξιωματικὸς ἀκόμη, σ' ἕναν πόλεμο. Καὶ πραγματικά, ἔλαβε ἀργότερα μέρος στὴν πολιορκία τῆς πόλεως Περπινιὰν (τὴν κατεῖχαν οἱ Ἱσπανοὶ καὶ τὴν πολιορκοῦσαν οἱ Γάλλοι) ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν λοχαγὸς Λουΐς.

Ὁ χρονικογράφος Μογλούκ, ποὺ ἔγραψε τὸ ἱστορικὸ τῆς πολιορκίας αὐτῆς, διηγεῖται τὰ πιὸ χαριτωμένα πράγματα γιὰ τὸν λοχαγὸ Λουΐ: ἡ μάλλον γιὰ τὴν λοχαγίνα Λουΐζα:

«*Μιὰ μέρα*, γράφει ὁ Μογλούκ, *παρουσιάστηκε ἔξαφνα στὸ τάγμα μας ἕνας ἀξιωματικὸς μικροκαμωμένος, μὲ ἀμούστακο, γυναικεῖο μουτράκι καὶ μὲ πλούσια ξανθὰ μαλλιά, ποὺ ξεπηδοῦσαν τοῦφφες-τοῦφφες ἀπ' τὸ πηλίκιό του. Ἀπὸ ποῦ εἶχε ξεφυτρώσει ὁ ἀξιωματικὸς αὐτός; Κανεὶς δὲν ἤξερε. Μάθαμε μόνον ὅτι ἦταν γυναῖκα, ἡ Λουΐζα Λαμπέ, κόρη ἑνὸς ἐμπόρου σκοινιῶν ἀπὸ τὴν Λυὼν καὶ ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ τ' ἄλλα της χαρίσματα, ἔγραφε καὶ πολὺ ὡραῖα ποιήματα*».

Ὅταν τελείωσε ἡ πολιορκία τῆς Περπινιάν, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Λουΐζα ἔδειξε γενναιότητα ἐξαιρετική, ἡ ἡρωϊκὴ κόρη γύρισε στὴν πατρίδα της κι' ἐπεδόθη ὁριστικὰ πειὰ στὴν ποίησι. Ἔγραψε πολλὰ εἴδη ποιημάτων, ὠδές, ἐλεγεῖα, διαλόγους σὲ στίχους σὰν τὰ ἀρχαῖα εἰδύλλια, μὰ τὰ ποιήματα ποὺ τὴν ἐδόξασαν καὶ χάρις στὰ ὁποῖα διετήρησε ὡς σήμερα τὴ φήμη της, εἶνε τὰ περίφημα σοννέτα της.

* * *

Δέκα ὀχτὼ χρονῶν ἡ Λουΐζα παντρεύτηκε. Ἐπῆρε ἕναν ἔμπορο ἀρκετὰ πλούσιο, μὰ πολὺ μεγαλείτερό της στὴν ἡλικία. Ὁ ἄντρας της, ποὺ τὴν ἀγαποῦσε καὶ εἶχε πολὺ φιλελεύθερες ἰδέες, τῆς ἐπέτρεψε ν' ἀνοίξῃ φιλολογικὸ σαλόνι καὶ νὰ δέχεται ὅλο τὸν φιλολογικὸ κόσμο τῆς Λυών. Τὸ σαλόνι τῆς Λουΐζας Λαμπὲ ἔγινε πολὺ γρήγορα ὀνομαστό, ὄχι μόνον στὴ Λυών, ἀλλὰ καὶ σ' ὁλόκληρη τὴ Γαλλία. Ὅσοι ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων, λόγιοι, σοφοί, καλλιτέχναι, περνοῦσαν ἀπὸ τὴ Λυών, δὲν παρέλειπαν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ σαλόνι τῆς Λαμπὲ κι' ὅλοι ἐξεφράζοντο γιὰ τὴν οἰκοδέσποινα μὲ ἐνθουσιασμό. Στὸ σαλόνι τῆς Λουΐζας ἐσύγναζε καὶ ὁ νέος τότε ποιητὴς Ὀλιβιὲ ντὲ Μανί, τὸν ὁποῖον ἀγάπησε παρόφορα ἡ ποιήτρια καὶ γιὰ τὸν ὁποῖον ἔγραψε τὰ ὡραιότερά της ποιήματα.

Ὁ Μανὶ δὲν ἦταν πολὺ καλὸς ποιητής. Μὰ ἦταν ἔξυπνος, μορφωμένος, μιλοῦσε ὠμορφα καὶ πρὸ πάντων εἶχε χαρακτηριστικὰ καὶ ἀγάστημα, ποὺ δὲν ἄφιναν καμμιὰ γυναῖκα ἀσυγκίνητη.

Ἡ Λουΐζα ἀμέσως τὸν ξεχώρισε ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους ἐπισκέπτας της καὶ δὲν ἄργησε νὰ τοῦ φανερώσῃ τὸ αἴσθημά της. Ἡ ἀγάπη της στὴν ἀρχὴ ἦταν εὐτυχισμένη, μὰ κατόπαν φαίνετα πὼς δοκίμασε πολλὲς πικρίες.

«*Ἀλλοίμονο!* —γράφει σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ὡραιότερά της ποιήματα— *τὴν ἡμέρα ἐκείνη, τὴν πρώτη ποὺ τὸν εἶδα, γιατὶ νὰ τὸν ἰδῶ; Ἀφοῦ τὰ μάτια του θὰ καίγαν τὴν ψυχή μου; Γιατί, Ἀνάπη, θέλησες ἢ φλόγα σου νὰ μεταβάλῃ τὴν εὐτυχία μου σὲ δυστυχία;*

» *Ὦς ποῦ μποροῦσε νὰ προβλέψῃ κανείς, τί στεναγμοί, τί δάκρυα, τί μαρτύρια ἔρχονται ὕστερα ἀπὸ τὴν χαρά, τί δηλητήριο βγαίνει ἀπὸ τὸ δροσάτο λουλουδὶ τοῦ ἔρωτα καὶ τί παγερὴ, δμιχλιασμένη βραδυὰ διαδέχεται τὴν χαρούμενη ἡμέρα!*

» *Ὦ, ἂν ἤξερα τὴν μοιραία δύναμι τῆς ἀγάπης, τί γρήγορα πὼ θἄφευγα μολις ἀντίκρυζα ἐκεῖνον ποὺ μὲ κάνει τώρα νὰ ὑποφέρω!*

» *Ὠιμένα, ὠιμένα, τί κάθομαι καὶ λέω!... Ἂν μποροῦσε νὰ ξανάρθῃ ἡ τόσο γλυκειὰ μέρα ποὺ τὸν πρωτοείδα ἐμπρός μου, ἐλαφρὸ πουλάκι θὰ γινόμουν καὶ θὰ πετοῦσα κοντά του, πάντα κοντά του...*»

* * *

Ὁ ἄντρας τῆς Λουΐζας εἶχε ἐντωμεταξὺ πεθάνει. Μὰ ὁ θάνατός του, ἀντὶ νὰ κάνῃ τὴν ποιήτρια νὰ ἐλευθερωθῇ στὴ διαγωγή της, τὴν ἔκανε, ἀπ' ἐναντίας, πιὸ μαζεμένη. Περιόρισε τὸν κόσμο τῶν γνωριμιῶν της καὶ στὸ σαλόνι της δὲν δεχόταν τώρα πειὰ παρὰ ἐλάχιστους φίλους. Μεταξὺ αὐτῶν ἦταν καὶ ὁ Ὀλιβιὲ Μανί. Λένε ὅτι ἡ Λουΐζα διάβαζε κάποτε μπροστά τοῦ, στὸ σαλόνι τῆς, μερικὰ ἀπὸ τὰ ποιήματα ποὺ τῆς ἐνέπνεε κι' ὅτι ἐνῶ ἀτήγγελλε, συγκινήθηκε τόσο, ὥστε ἄρχισε νὰ κλαίῃ. Τὸ ποίημα αὐτὸ εἶνε ἀπὸ τὰ ὡραιότερά της σοννέτα:

«*Ὅσο τὰ μάτια μου θὰ μποροῦν νὰ χύνουν δάκρυα ἀγάπης, καὶ νὰ νοσταλγοῦν μαζὺ σου τὸν περασμένο καιρό, ὅσο θὰ μπορῶ ν' ἀναστενάζω ἐρωτικά, νὰ κλαίω, καὶ κάποτε νὰ χαμογελῶ, δὲν θὰ νοιώσω ποτὲ τὸν πόνο τοῦ θανάτου.*

» *Μὰ ὅταν θὰ νοιώσω τὰ μάτια μου στεγνά, σβυσμένη τὴ φωνή μου καὶ τὴ φλόγα τῆς καρδιᾶς ποὺ μὲ ξτῖ τώρα καὶ μὲ πεθαίνει, σβυσμένη. Καὶ ὅταν δὲν θὰ μπορῶ πειὰ νὰ ἐρμηνεύσω ἔρωτα, ὅταν δὲν θὰ μπορῶ νὰ σκορπίσω γύρω μοῦ τὴν εὐτυχία τῆς ἀγάπης, ὦ, τότε θὰ παρακαλέσω τὸν θάνατο νὰ μὲ πάρῃ!*».

Τὰ τελευταῖα τρία χρόνια τῆς ζωῆς τῆς Λαμπὲ ἦσαν ἐξαιρετικὰ δυστυχισμένα καὶ τραγικά. Ὑποφερεμένη νὰ μένῃ διαρκῶς στὸ κρεββάτι της, ἐξ αἰτίας τῆς ἀρρώστειας της, μόνη εὐχαρίστησι εἶχε ν' ἀκούῃ νὰ τῆς διαβάζουν τοὺς ἀγαπημένους της ποιητὰς καὶ μυθιστοριογράφους. Στὸ σπίτι της δὲν δεχόταν πειὰ κανένα. Ὁ Μανὶ τὴν εἶχε ἐγκαταλείψει καὶ εἶχε πάει στὸ Παρίσι, ὅπου περνοῦσε τὴ ζωή του πετώντας ἀπὸ ἔρωτα σὲ ἔρωτα. Μόνον μερικοὶ συγγενεῖς της καὶ μερικὰ πολὺ στενοὶ φίλοι της, ἐπήγαιναν καὶ τῆς ἔκαναν συντροφιά. Ἀπ' ὅλους τοὺς συγγενεῖς της, ἡ Λουΐζα ἀγαποῦσε μιὰ μικρὴ ἐξαδελφούλα της. Εἶχε μιὰ γλυκειά, μελωδικὴ φωνὴ καὶ ὅταν βράδιαζε, πρὶν ἀκόμη ἀνάψουν τὰ φῶτα, τὴν ἔβαζε καὶ τῆς ἀπήγγελλε μὲ φωνὴ χαμηλή, σβυσμένη, κομμένα τῆς ποίησι. Ἡ ποιήτρια τὸ ἄκουγε μὲ τὰ μάτια μισόκλειστα, σὰν μεθυσμένη, κι' ὅταν τὸ ποίημα τελείωνε, ἡ ξαδελφούλα της ἔβλεπε νὰ τρέχουν ἀργὰ-ἀργὰ ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Λουΐζας χοντρὰ δάκρυα. Ἦσαν τὰ γλυκὰ καὶ πικρὰ συγχρόνως δάκρυα τῆς νοσταλγίας.

Κοτόνων ἡ ἀπαγγελία συνεχίζοτανε:

—«*Πεθαίνω, ζῶ, καίομαι, πνίγομαι!...*

ζέστη καὶ κρύο μὲ περιζώνουν...

Πολὺ γλυκειά, μὰ καὶ πολὺ σκληρὴ μοῦ εἶνε ἡ ζωή, γεμάτη βάσανα, μὰ καὶ χαρές.

Τὴν ἴδια στιγμὴ γελῶ καὶ δακρύζω. Ἡ εὐτυχία μου εἶνε πάντα ἐφήμερη. Μαραίνουμαι κι' ἀνθομανῶ συγχρόνως.

Σκλάβα τοῦ ἔρωτα εἶμαι μονάχα κι' ὅταν μοῦ φαίνεται πὼς πονῶ περισσότερο, τότε ἀκριβῶς εἶνε ποὺ ὁ πόνος μου λιγοστεύει.

Ὅταν πάλι νοιώθω πὼς εἶνε σίγουρη ἡ χαρά μου καὶ πὼς βρίσκομαι στὴν κορυφὴ τῆς πιὸ ὀνειρευμένης εὐτυχίας, τότε ξαφνικὰ βυθίζομαι στὴν πιὸ μαύρη δυστυχία».

Τὸ ποίημα αὐτὸ τὸ ἄκουγε μὲ ἰδιαίτερη εὐχαρίστησι ἡ Λουΐζα. Γιατὶ τὸ εἶχε γράψει τότε ποὺ ὁ ἔρωτάς της μὲ τὸν Ὀλιβιὲ Μανὶ βρισκόταν στὴν πιὸ εὐτυχισμένη του ὥρα.

Μὰ ὅλα, ὅλα εἶχαν περάσει πειά. Κι' ἡ τρυφερὴ ποιήτρια πέθανε μόνη κι' ἔρημη, ψιθυρίζοντας ἐρωτικοὺς στίχους, στίχους τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ πόνου...

Λουΐζα Λαμπέ.
(Πίναξ τῆς ἐποχῆς)

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Η ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Μια φορὰ ὁ Ἀριστοτέλης ἔδωσε ἐλεημοσύνη σ' ἕναν διεφθαρμένο ἄνθρωπο καὶ οἱ φίλοι του τὸν ἐπέπληξαν γι' αὐτό.

—Γιατὶ ἐξεγείρεσθε; τοὺς ἀποκρίθηκε ὁ φιλόσοφος. Ἐγὼ δὲν εὐεργέτησα τὴν κακία, ἀλλὰ τὸν ἄνθρωπο!